KAUPUNKIYMPÄRISTÖKUNNAN LAUSUNTO VANTAAN PALVELUIDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITELMASTA 2026–2035

Vantaan kaupungin palveluiden ja investointien suunnitelmaa vuosille 2026–2035 on valmisteltu tammikuussa 2026 hyväksytyn Tulevaisuus asuu Vantaalla -kaupunkistrategian pohjalta. Suunnitelman ohjausryhmänä toiminut kaupungin hankejohtoryhmä on pyytänyt lautakunnilta lausuntoa suunnitelmasta.

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunnon esitykset tiivistetysti:

1. Investointien priorisoinnin tulee perustua läpinäkyviin, yhdenmukaisiin ja kaupunkitasoisesti hyväksyttyihin kriteereihin.
2. Toimitilainvestointien lisäksi tulee suunnitelmissa esittää katujen, puistojen ja kunnallistekniikan investointitarpeet sekä toimitilojen arvioidut käyttö- ja kunnossapitokustannukset.
3. Suuraluekohtaiset palvelut tulee sijoittaa keskuksiin ja vahvan joukkoliikenteen vyöhykkeille, jotta turvataan palveluverkon saavutettavuus. Lähipalvelut, kuten varhaiskasvatus ja koulut, tulee sijoittaa asukkaiden läheisyyteen.
4. Kaupungin tilojen monikäyttöisyyttä, muuntojoustavuutta ja yhteiskäyttöä tulee edistää ja käyttöasteita parantaa. Turhista tiloista tulee luopua.
5. Suuraluekohtaisten suunnitelmien esitystapaa tulee kehittää yhtenäisemmiksi ja täydentää niitä yhteistyössä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa.
6. Kolmivuotinen kaavoitussuunnitelma tulee laatia edelleen vuosittain, jotta kaavoituksessa voidaan reagoida toimintaympäristön nopeisiin muutoksiin ja yksityisten toimijoiden tarpeisiin.
7. Kaupungin kasvaessakin kaupunkikeskuksia tulee kehittää yhä vehreämmiksi ja viihtyisämmiksi.

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto

Vantaan kaupungin palveluiden ja investointien suunnitelma vuosille 2026–2035 on ensimmäinen uuden investointien ohjausmallin mukaisesti laadittu suunnitelma. Suunnitelmassa yhteensovitetaan maankäytön ja palveluverkon suunnittelua, asemakaavoitusta, infra- ja talonrakennusinvestointeja sekä talousohjauksen prosesseja. Suunnitelma päivitetään valtuustokausittain.

Palveluiden ja investointien suunnittelun lähtökohdat

Kaupunkiympäristölautakunta pitää perusteltuna uutta investointien ohjausmallia ja tavoitetta perustaa investointien valmistelu alueelliseen tietoon, nykyistä kokonaisvaltaisempaan tilannekuvaan sekä suuraluekohtaisiin kehittämissuunnitelmiin. Kasvun hidastuminen, väestökehityksen muutokset ja kaupungin heikko taloudellinen tilanne edellyttävät kaupunkitasoista priorisointia sekä palveluverkon, maankäytön ja investointien nykyistä vahvempaa yhteensovittamista.

Suunnitelmalla on merkittävä vaikutus koko kaupunkiympäristön toimialan ja molempien lautakuntien toimintaan suunnitelmakaudella. Suuremmilla täydennysrakentamis- ja

laajennusalueilla kaupungin tulee varmistaa ennen asumisen merkittävää lisäämistä palveluiden, katujen, puistojen ja muun yhdyskuntateknisen infrastruktuurin toteuttamisedellytykset. Voimakkaasti täydentyvillä alueilla yksittäisiä kaavahankkeita on tarkasteltava kokonaisuutena, jotta palvelutarpeen kasvu, yleisten alueiden laatu ja investointien ajoitus voidaan sovittaa yhteen.

Suunnitelman ensimmäinen versio keskittyy kaupungin omiin investointeihin. Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että suunnitelmaa täydennetään esitetyllä tavalla Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Kaupungin vastuulle jää palveluverkon tasapuolisen kehittymisen mahdollistaminen muun muassa kaavoituksen, maanomistuksen ja yleisten alueiden toteuttamisen keinoin.

Suunnitelmassa esitetyt hankekokonaisuudet kuvaavat alueiden muutostarpeita ja strategisia tavoitteita investointikehyksen rajoissa. Yksittäisten hankkeiden toteutustapa ja ajoitus täsmentyvät investointiohjelmissa ja vuosittaisessa talousarviovalmistelussa. Suunnitelmaa ei siten tule tulkita yksittäisiä hankkeita koskevaksi toteutuspäätökseksi.

Talous ja investointien priorisointi
Kaupungin taloustilanne asettaa suunnitelmalle tiukat reunaehdot. Luonnoksen mukaan kaupungin verotulot heikkenivät vuonna 2025 syksyn 2024 ennusteeseen nähden 46 miljoonaa euroa. Käyttötalouden tasapainotustarpeeksi arvioidaan 80 miljoonaa euroa vuosille 2027–2030, ja kaupunginhallituksen 1.6.2026 hyväksymä investointikehys on 640 miljoonaa euroa. Näissä oloissa investointien priorisoinnin tulee perustua läpinäkyviin, yhdenmukaisiin ja kaupunkitasoisesti hyväksyttyihin kriteereihin.

Priorisoinnissa on tarkasteltava hankkeiden koko elinkaaren kustannuksia ja vaikutuksia. Toimitilahankkeiden rinnalla on huomioitava niiden edellyttämät katu-, puisto-, liikenne-, pysäköinti- ja kunnallistekniset investoinnit sekä käytön ja kunnossapidon kustannukset. Muutoin hankkeiden kokonaistaloudellisuus ja toteuttamiskelpoisuus eivät tule riittävästi arvioiduiksi.

Kaupunkiympäristölautakunta pitää tarpeellisena, että tavoitteena tulisi olla, että suunnitelmassa kuvataan nykyistä täsmällisemmin, millä kriteereillä hankekokonaisuuksia ja niiden osahankkeita priorisoidaan investointikehyksen sisällä. Palvelutarpeen lisäksi arvioinnissa tulee ottaa huomioon alueiden vetovoima ja pitovoima, segregaation ehkäisy, saavutettavuus, ilmasto- ja luontovaikutukset, huoltovarmuus sekä kaupungin omaisuuden korjausvelan hallinta.

Maankäyttö, saavutettavuus ja kaupunkitila
Maankäytön näkökulmasta keskeinen suunnittelua ohjaava työkalu on Yleiskaava 2020. Palveluiden ja investointien suunnitelman tulee tukea yleiskaavan mukaista eheytyvää kaupunkirakennetta ja kasvun suuntaamista erityisesti keskuksiin ja vahvan joukkoliikenteen vyöhykkeille.

Palveluiden tulee sijoittua sinne, missä asukkaat ovat, ja niiden saavutettavuuden tulee tukeutua mahdollisuuksien mukaan kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen. Samalla on huomioitava palvelun luonne ja aluekohtaiset olosuhteet, kuten myönteisen aluekehityksen tavoitteet. Julkiset

kaupunkitilat, torit, raitit, puistot ja muut yleiset alueet ovat osa palveluverkkoa ja alueiden vetovoimaa. Niiden investointitarpeet tulee jatkossa tuoda tarkemmin suunnitelmassa näkyviin tasavertaisesti toimitilainvestointien kanssa.

Toimitilojen, tonttien ja yleisten alueiden monikäyttöisyys, muuntojoustavuus ja yhteiskäyttö ovat tärkeitä tavoitteita kasvavalle kaupungille, joka toimii rajallisin resurssein. Tilojen käyttöastetta tulee parantaa ja tarpeettomiksi käyneiden tilojen kaavoitustarpeet, jatkokäyttö tai niistä luopuminen tulee ratkaista ajoissa.

Puistojen, viheralueiden ja lähiluonnon virkistys-, terveys-, ilmastonmuutokseen sopeutumis- ja luonnon monimuotoisuusarvot tulee tunnistaa investointien suunnittelussa. Palvelutilojen ja yleisten alueiden sijoittamisessa on huomioitava ilmanlaatu, melu, tärinä ja muut ympäristöhäiriöt.

Suuraluekohtaiset kehittämissuunnitelmat ja jatkotyö
Kaupunkiympäristölautakunta on edellisessä lausunnossaan, joka koski vuoden 2022 palveluverkkosuunnitelmaa, pitänyt tärkeänä, että palveluverkon kehittämisen yleiset periaatteet selkeytetään sekä arvioidaan eri palveluiden tarvetta ja palvelutarpeen ennakoituja muutoksia alueittain. Tuolloin on korostettu tarvetta tarkastella palveluverkkoa suuralueittain.

Siksi kaupunkiympäristölautakunta pitää Myyrmäen, Kivistön, Aviapoliksen, Tikkurilan, Koivukylän, Korson ja Hakunilan suuraluekohtaista tarkastelua perusteltuna. Väestökehitys, palvelutarpeet, rakentamisen edellytykset ja olemassa olevan kaupunkirakenteen uudistamistarpeet eroavat alueittain. Tarkastelussa tulee kuitenkin tunnistaa myös suuralueiden sisäiset erot ja alueiden väliset toiminnalliset yhteydet.

Suuraluekohtaisissa kehittämissuunnitelmissa tulee esittää mahdollisimman yhtenäisellä tavalla palvelu- ja maankäyttötavoitteiden edellyttämät toimitila- ja yleisten alueiden investoinnit, niiden keskinäiset riippuvuudet, alustava ajoitus ja vastuut. Erityisesti uusilla ja voimakkaasti täydentyvillä alueilla on varmistettava, että palvelut ja infrastruktuuri toteutuvat oikea-aikaisesti suhteessa asuntorakentamiseen.

Väestöennusteiden ja kaupunkikehityksen tiettyjen epävarmuuksien vuoksi on suuraluekohtaisiin kehittämissuunnitelmiin ja investointiohjelmiin tukeutuva 3-vuotinen kaavoitussuunnitelma tulee edelleen laatia vuosittain, jotta voidaan ottaa huomioon mm. toimintaympäristön nopeat muutokset, toimitilojen investointiohjelman tarkistukset ja yksityisten toimijoiden kaavoitustarpeet.

Palveluiden ja investointien suunnitelman toimeenpanolle tulee määritellä säännöllinen seuranta. Vaikka suunnitelma päivitetään valtuustokausittain, väestöennusteiden, asuntorakentamisen, talouden ja hankkeiden toteutusedellytysten muutoksiin on voitava reagoida myös päivitysten välillä. Seurannassa tulee raportoida investointikehyksen toteutumisen lisäksi palvelujen saavutettavuudesta, alueellisista vaikutuksista ja strategisen vaikuttavuuden tavoitteista.